

infoblad

2018

Leven in **Z** 1:220

op **Z**

www.op-zet.nl

Een ander beeld

Inleiding

Je bent er vast net al geweest, bij de St Elisabethkathedraal. Je hebt vast ook al de Burcht bezocht. Op het voorplein is je daar meteen die grote beeldengroep opgevallen: Michael en de draak. Quasi middeleeuws is dit beeld uit de tijd van keizer Maximiliaan I. Hij heeft een voorliefde voor het oude middeleeuwse ridderideaal en interesseert zich voor kunst en wetenschap. Maar het is eigenlijk helemaal niet middeleeuws. Het is een beeld van 1506, gemaakt door de Italiaan Bespädani. Samen met Buonarroti, zijn vriend waren ze in leer bij Bertoldo, maar gingen uit elkaar omdat paus Julius II Bespädani niet koos voor zijn praalgraf.

Nu zijn er dolgelukkige verzamelaars van miniatuurbeelden, maar ik heb daar weinig mee. Ik koop Märklins museumwagens. Die maak ik elk jaar tot museumwagens+++ door ze op te Zétten. Bij de wagen van 2007 was een echt bronzen beeld, een kopie van de David van Donatello te Florence. Maar later kocht ik er nóg zo een van bronsgieterij Strassacker, wéér met die veel te grote David. Nou zat ik met twee van die dingen! Ik wilde een ander beeld, passend opZ. Ik zocht er op beurzen naar en later zelfs in kringloopwinkels. Het werd al gauw een verhaal op zich. Lees maar hoe je een ander beeld krijgt opZ.

Colofon

redactie: Robert Thalbrück

contact: thalbruck@op-zet.nl

info: www.op-zet.nl

De website op-zet.nl en de daarbij behorende PDF's verschijnen kosteloos als uitgaven van niet commerciële aard voor hobbyvrienden van spoor Z, 1:220. Zij geven primair de visie van de redactie weer. Voor citaten van derden is de redactie niet aansprakelijk.

Commentaar, aanvullingen en correcties zijn welkom, maar aan eventuele fouten kunnen geen claims worden ontleend. De redactie behoudt zich het recht voor wel of niet te rectificeren.

Geheel downloaden en afdrucken van de PDF's bij de website op-zet.nl (op eigen kosten) is toegestaan, mits niet voor commerciële doeleinden. Geheel of gedeeltelijk kopiëren hiervan naar andere websites is niet toegestaan.

Citaten, afbeeldingen of (deel)uitgaven van de website op-zet.nl en PDF's mogen alleen worden gebruikt voor niet-commerciële doeleinden, mits met voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie van opZ.

12 Opduvelen

9 Passen en zagen

4 Museumwagen 2007

Inhoud

- 2 Inleiding
- 4 Museumwagen 2007
- 5 Een ander beeld
- 6 Tekenen, Niet zagen
- 7 Knippen, Opdikken
- 8 Horens en pootjes, Detailleren
- 9 Passen en zagen
- 10 Montage
- 11 Verven
- 12 Opduvelen, opZetten en afwerken
- 13 David

5 Een ander beeld

De eerste Märklin Z museumwagens waren nou niet bijster aantrekkelijk, maar vanaf 2009 begon ik ze op te Zétten, ofwel leuker te maken. Met terugwerkende kracht pakte ik ook die van 2007 aan, een wagon Ssym46 van bronsgieterij Strassacker. Daarbij was een vw-busje en een veel te groot beeld van Donatello's David. Hoe die wagen is geworden vind je in infoblad museumwagens⁺⁺⁺ deel2. Mettertijd kreeg ik er een tweede bij en natuurlijk wéér die David. Nu wilde ik een ander beeld, iets dat meer bij mijn modelbouwwereld past. In eerste instantie zocht ik zoiets als de Denker van Rodin, maar toen..

Märklin museumwagen 2007

Eerst en stukje geschiedenis

Het loopt tegen 1500 als de aarde (Europa) met verbijstering is vervuld. Een *nieuwe* wereld is ontdekt! Het Habsburgse hof is sinds de dood van Sigismund machtig, maar dan sterft Keizer Frederick III! Zijn zoon Maximiliaan I volgt hem op en legt de basis voor de machtsontplooiing van de Habsburgers. Hij trouwt Maria van Bour-

gondië en verenigt zijn huis met de rijke Nederlanden en met Franche-Comté. Maximiliaan I heeft een voorliefde voor het oude middeleeuwse ridderideaal en interesseert zich voor kunst en wetenschappen. Van deze tijd getuigt het kathedraalbeeld van Michael en de draak uit 1506 dat het middeleeuwse ideaal aan renaissancevormen koppelt.

Preiser figuur Michaël en de draak

Een ander beeld

Ik kocht Michaël en de draak als Preiser figuurtje op de beurs in Houten. Zulke beelden stonden in de late middeleeuwen bij Duitse stadspoorten. Ze hadden tot doel te waarschuwen tegen Joden, als het vertrapte volk. Dat antisemitische beeld staat me zo tegen dat ik het ga verzagen. Ik wil een ander beeld, een *échte* draak.

Die draak wil ik maken volgens mijn eigen 'paardenmethode'. Die heb ik destijds bedacht om zelf paardjes te maken. Zo is er inmiddels ook een hele dierentuin bevolkt. Die vind je in het infoblad, Zootje in Z deel 1 en 2.

Die methode ga ik nu beschrijven...

Detail uit één van de zeven Sebastians-miniaturen

Het beeld van de aartsengel Michael die de draak verslaat is in 1506 opgericht op het voorplein van de St Elisabeth kathedraal.

Ongeveer een eeuw na de Sebastians-miniaturen. Opmerkelijk is dat de beeldhouwer het voorbeeld van Michael en de draak in deze miniaturen heeft gevolgd. Hij negeerde dus de veel latere beeldsnijders die in Rosenthaler zo beroemd werden. Het Schnitaltaar van Harmen Dabrück uit 1455 vond hij veel te Gotisch. Die beeldhouwer is Oltramontano, bijgenaamd Bepädani. Waarschijnlijk is dit een typisch Thalgause fantasienaam. Het gerucht ging dat deze Italiaan altijd zeer laat op was. Als bijnaam kreeg hij: Bepädani: Besser Spät Dan Nie.

Bespa' (wesp, om zijn stekelig humeur) maakte ook de Speerwerper, die vermaard werd om zijn dynamiek. Het is een 'provocativo', een beeld dat de kijker bedreigt. Het werd als fonteinbeeld in Thalbrück-stad opgesteld. Mogelijk heeft Bespa zijn draak vereenzelvigd met de Thalgauers omdat hij mettertijd een kluizenaar werd.

Tekenen

Eerst teken ik de draak schematisch zodat ik hem kan afdrukken en uitknippen. Er komt ook meteen een bord bij waarop in het latijn een verhaaltje staat over Michael. De initialen maak ik rood. Ze vormen samen het jaartal 1506 (MDVI). Dat bord komt nog.

Niet zagen

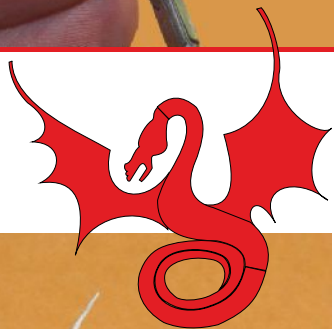
Nu moet ik eigenlijk de beeldengroep verzagen: Michael van zijn slachtoffer en die weer van de voet. Maar dat doe ik nog niet voor ik weet of mijn draak ook écht lukt.

Knippen

Ik ga er van uit dat ik meerdere lagen nodig heb om de draak een beetje volume te geven dus druk ik hem een paar keer af en begin ze uit te knippen. Omdat het mijn eerste draak ooit is probeer ik me bij de beeldengroep voor te stellen of de grootte een beetje plausibel is. Michael moet de draak wél een beetje aankunnen.

Opdikken

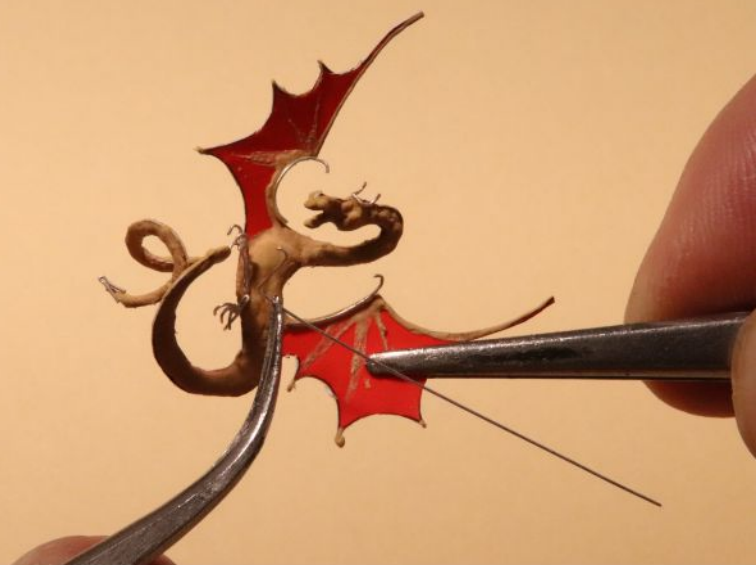
Dan komt eindelijk het interessantere werk: Met een papje van houtlijm en vloeibaar hout ga ik mijn draak opdikken. Dat heeft de viscositeit van dikke yoghurt. Drupje voor drupje penseel ik het erop en tussendoor laat ik het steeds genoeg uitharden om dan verder te kunnen werken..

Horens en pootjes.

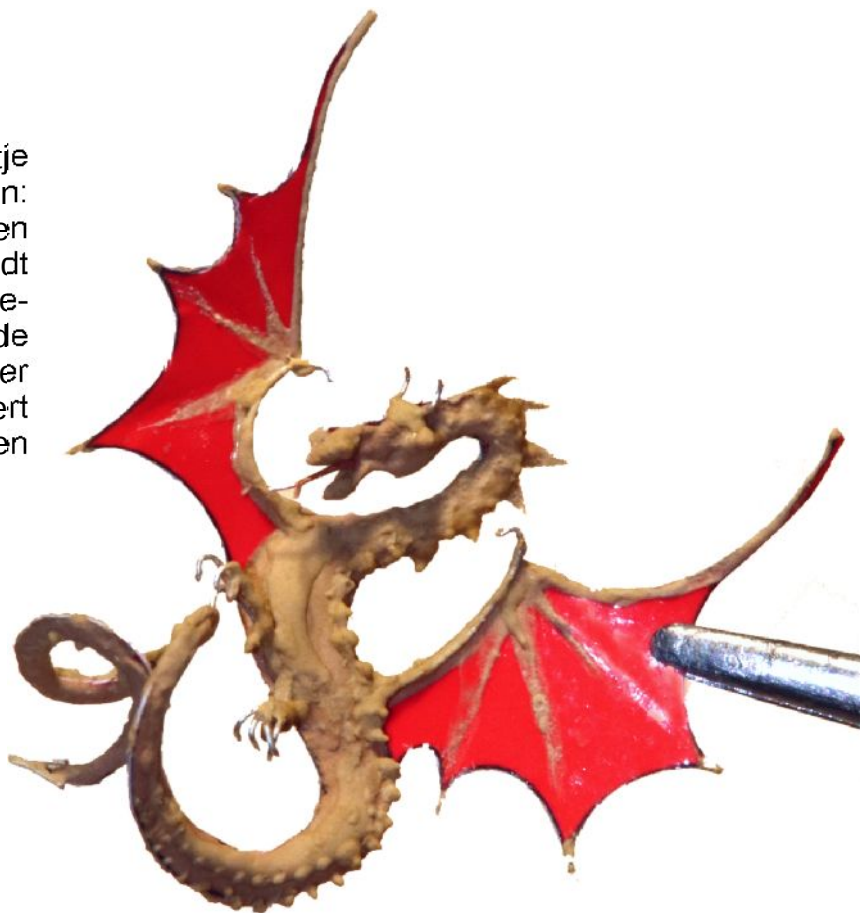
Nu gebruikte ik voor het maken van pootjes soldeerdraad, maar dat is voor een draak te dik. Voor de horens en vogelachtige poten komt alleen dun koperdraad in aanmerking (0,25mm). Ik buig met twee pincetten of een minischroevendraaiertje horens en pootjes uit die draad. De horentjes buig ik als een soort kromme 'U'. Die plak ik dan met de onderkant boven zijn ogen.

Draken hebben zoals bekend vier tenen. Dat komt goed uit want nu kan ik ze twee aan twee buigen en indraaien. Zo krijg ik poten. Die worden er ook aangelijmd. Vervolgens nog de twee duimklauwen op het midden van de vleugels en natuurlijk een pijlvormige staartpunt.

Detailleren

Opnieuw grijp ik mijn minuscule penseeltje en ga hem met hetzelfde papje detailleren: ogen, neusvleugels, een schubbenjak en stekels. De basis van de horentjes wordt bedekt, de pootjes krijgen opgedikte spieren, de drakenstaart wordt beschubd en de staartpijl 'meegeverfd'. Mijn draak gaat er hoe langer des te bozer uitzien en probeert uit mijn pincet te vliegen (is hem ook een paar keer gelukt).

Passen en zagen.

Nu de draak lekker is uitgehard is het tijd om je voor te stellen hoe de beeldengroep eruit gaat zien. Met een beetje puzzelen blijft hij net lang genoeg op z'n plek liggen voor een foto. Dan komt het griezeligste gedeelte: het zagen in het beeld. Dat moet namelijk heel precies anders leidt het tot ongewilde amputaties (van het beeld en jijzelf). Met de Proxxon en een dun cirkelzaagje zaag ik eerst Michaëls voeten van zijn slachtoffer. Daarna scheer ik zeer vlak over de sokkel om het liggende mannetje los te maken. Hij juicht van blijdschap als hij los is (zie onder).

Montage

Voor de voet gebruik ik een rozetje van een antiek koperen kastgreepje dat ik nog had. De scharnierkant van het rozetje heeft één platte kant met een gaatje. Daar komt het bord te zitten. Na veel passen en meten weet ik hoe ik de draak erop moet plakken zodat de aartsengel straks netjes rechtop staat. Ik plak de draak met secondenlijm, laat dit eerst goed uitharden en verstevig dan de verbinding weer met dat papje van vloeibaar hout. Pas als dat ook weer hard is mag Michaël de draak beklimmen. Ook hij wordt weer gelijmd en met vloeibaar hout verstevigd.

Verven

Tenslotte, als de beeldengroep droog en stabiel is, ga ik de zaak verbronzen. Eerst zet ik er een tamelijk waterige laag acrylverf op in een vrij donkere bronskleur. Dat is mooi voor het patin. Het beeld is tenslotte vijf eeuwen oud. Dan met een droger penseeltje licht goudbrons erop tot alle uitstekende delen mooi glanzen. Een buitenbeeld kun je ook nog bronsgroen patineren, maar dat laat ik hier achterwege. Als laatste plak ik het bord erop zodat er geen verf aankomt. Hieronder een rondje rondom het resultaat. Het bord aan de achterkant is leesbaar. De rode initialen vormen samen het jaartal MDVI, 1506.

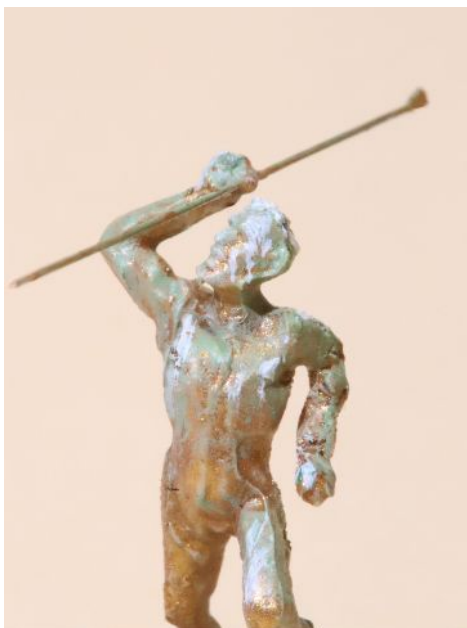

Michael, wie is als God, Overwinnend en
triomfantelijk Regerend over de satan.
Des Heren jaar 1506 (MDVI).

Opduvelen

Dat tweede mannetje wordt een verhaal apart. Ik hou niet van duivels daarom wordt hij gerehabiliteerd: Ik frees zijn horentjes weg, zijn staart en vleugels eraf en een soort rotsblok waarop hij lag. Zo wordt het een raar springend manneke. Het doet mij aan een speerwerper denken. Daarom zaag ik ook zijn linkerarm af en draai die om. Zo plak ik hem weer op, ziet er natuurlijker uit, vind ik. Nu blijkt hij ook nog hoeven te hebben. Die frees ik af tot echte voetjes. Tenen krijgt hij later nog wel.

Het is een 'provocativo', ofwel een beeld dat de kijker bedreigt.

opZetten en afwerken

De speerwerper zet ik weer op zijn oude sokkeltje, maar nu staat hij rechtop. Hij krijgt een speer van heel dun koperdraad. Vervolgens wordt hij met het papje van hout en lijm afgewerkt. De zaagranden worden glad, de schouder en elleboog worden opgedikt en hij krijgt tenen. Ik penseel net zolang tot hij iets van een Rodinbeeld heeft, dat klonterige, ruige. Vervolgens wordt ook hij verbronsd. Maar hij krijgt als buitenbeeld een bronsgroene oxidelaag. Als grapje beschilder ik hem nog met witte duivenpoep. Die komen namelijk later nog op zijn speer te zitten.

David maar dan wit

Nu had ik natuurlijk nog wel die tweede bronzen David over. Gelukkig was mij bekend dat kunstenaar Bespädani in zijn ouderdom een beeldhouwer inhuurde om de David van Donatello in marmer na te maken, een kolossaal karwei, zonder roem:

Mokkend staat Bespädani op zijn houten steiger die speciaal voor hem is gebouwd rondom een enorm blok Carraramarmer.

De inmiddels oude kunstenaar geeft knorrig bevelen

De ingehuurde beeldhouwer voert alles geduldig uit.

"Nee meer naar links, maak een hand, geen klaauw!"

Zuchtend ziet David hoe de houwer op hem inhakt.

Bespädani's glorie is voorbij. Hij is oud geworden.

Na de speerwerper is er geen climax meer gekomen.

Broeger volgde hij middeleeuwse miniaturisten na.

Nu imiteert hij onbeschaamd Donatello's David.

Nog altijd zet hij zich fel af tegen de Rosenthalers:

Hij zal ze hier weleens laten zien wat echte kunst is.

Maar een echte 'provocativo' wil het maar niet zijn.

Bespa verslaat dat drakige Thalgau vast niet meer.

Meer over dit beeld vind je in het infoblad museumwagens⁺⁺⁺ deel 2.

